

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

В сучасних умовах реформування та модернізації усіх сфер суспільного життя перед національною системою освіти України, відповідно до положень про Європейську інтеграцію, постає проблема підготовки нової генерації фахівців природничо-математичного напрямку, які здатні створювати та впроваджувати інноваційні форми і методи пізнавальної діяльності.

Одним із шляхів вирішення поставлених завдань є здійснення якісної професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізики, які здатні до пошуку шляхів оптимізації та оновлення структурної організації навчально-виховного процесу, створення та впровадження у навчальний процес інноваційних технологій навчання та ефективних систем оцінювання навчальних досягнень школярів.

Аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури переконливо свідчить про наявність значної кількості наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, що пов'язані із застосуванням різних систем оцінювання навчальних досягнень школярів. Педагогічні підходи до використання систем оцінювання навчальних досягнень учнів загальноосвітніх навчальних закладів розглянуто у роботах Ю. Бабанського, В. Буряка, П. Еггена, І. Зязюна, К. Картера, В. Сагарди, Г. Сайкса, Р. Спіро, Б. Суся, М. Шута, Г. Щукіної та ін. Формування теоретичних і методичних засад підготовки сучасного вчителя фізики до застосування рейтингового оцінювання знань учнів знайшло відображення в дисертаційних дослідженнях Б. Є. Будного, Г. Ф. Бушка, М. Т. Мартинюка, В. Ф. Савченка, П. І. Самойленка, В. П. Сергієнка та інших.

Враховуючи напрацювання та доробки широкого кола науковців та дослідників, зацікавлених проблемою застосування рейтингового оцінювання навчальних досягнень учнів, на нашу думку, залишається не достатньо визначеними сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів фізики до окресленої діяльності, що і стало метою написання даної статті.

Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів фізики до оцінювання навчальних досягнень школярів на сучасному етапі вимагає створення нових методик із врахуванням досвіду використання традиційних, вже перевірених систем контролю знань, умінь і навичок.

На думку В. В. Ягупова, більшість традиційних систем оцінювання навчальних досягнень майбутніх фахівців передбачає врахування певних педагогічних вимог або так званих принципів, сутність яких полягає у:

- *плановості*: аналіз і оцінювання мають здійснюватися не стихійно, а за чітким дотриманням певного плану;
- *систематичності й системності*: аналіз і оцінювання повинні відповідати структурним компонентам змісту вивченого матеріалу і бути постійними;
- *об'єктивності*: аналіз і оцінювання мають бути науково обґрунтованими і базуватися на засадах гуманізму і демократизму;
- *відкритості й прозорості*: майбутнім учителям фізики необхідно володіти оцінками своїх досягнень й досягнень своїх однокурсників з метою здійснення порівняння своїх успіхів та стимулювання до підвищення активності;
- *економічності*: методи, прийоми, зміст завдань повинні бути співвідносними з наявним бюджетом часу студентів, а методи – доступними і зрозумілими;
- *тематичності*: перевірка якості знань майбутніх учителів фізики з окремих тем, розділів проводиться за блоками або модулями;
- *врахування індивідуальних можливостей студентів*: необхідно перевіряти знання, уміння, навички кожного студента; у процесі підготовки дидактичних завдань для перевірки необхідно враховувати рівень навченості студентів та їхні інтелектуальні можливості;
- *єдності вимог*: врахування загальнодержавних стандартів змісту освіти відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики напряму або спеціальності [5].

В історії розвитку вищої школи існують різні методи аналізу й оцінювання знань, умінь і навичок, зокрема: усне, письмове, графічне, практичне оцінювання навчальних досягнень. Одним із найбільш популярних методів контролю й перевірки знань, умінь і навичок є метод тестів, але враховуючи недосконалість методу тестової оцінки навчальних досягнень, виникла необхідність пошуку такої системи оцінки, яка б враховувала усі недоліки існуючих методик і була б спрямована на опанування майбутніми учителями фізики глибокими теоретичними знаннями та формування у них умінь розв'язку якісних і кількісних задач. Такою методикою стала рейтингова система оцінювання навчальних досягнень школярів, яка була обґрунтована на основі вивчення передового педагогічного досвіду та дослідження існуючих систем контролю знань, умінь і навичок.

Мета запровадження рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень – активізація навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається, мотивація до навчання і самостійної роботи, створення умов для

обов'язкового відвідування занять, зниження ролі іспиту (в кінці року або семестру), можливість атестації за результатами поточної успішності. Цінність рейтингової системи контролю полягає в отриманні надійної, близької до об'єктивної інформації про об'єкт, що базується на конкретно-чуттєвій професійній взаємодії його з суб'єктом оцінювання.

У порівнянні з іншими існуючими системами оцінювання навчальних досягнень, рейтингова система контролю знань, умінь і навичок має ряд переваг, зокрема, значне підвищення об'єктивності оцінювання знань і умінь, оскільки по-перше, контроль має системний характер із кожного виду навчальної діяльності, а по-друге, значно зменшується залежність оцінки від особистих відносин між учителем і учнем. Безумовною перевагою рейтингової системи контролю є й оцінювання більшого, у порівнянні з традиційним, числа видів діяльності учнів. Використання даної системи контролю вимагає від учителя залучення учнів до різноманітних видів діяльності й ознайомлення їх із системою балів, якою характеризується оцінювання кожного завдання.

Отже, у проведеному дослідженні ми не наполягаємо, що рейтингова система контролю – це єдино можлива технологія оцінювання знань, умінь і навичок, оскільки, поряд із значними перевагами, вона зв'язана з більшими, ніж звичайно, часовими витратами для вчителів. Проте отримані результати виправдовують себе, оскільки підвищення об'єктивності оцінки і чітке відстежування критеріїв її виставлення забезпечує "прозорість" освітнього процесу і сприяє проведенню активного діалогу між усіма його суб'єктами. Крім того, використання рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень школярів майбутніми учителями фізики охоплює всі види навчальної діяльності учнів, стимулює їх до активної систематичної роботи у процесі навчання, а також є надзвичайно об'єктивною і зрозумілою щодо критеріїв оцінювання навчальних досягнень як для учителів, так і для учнів.

Література

1. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс :учебн. для студ. пед. вузов / И. П. Подласый. – М. :Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 576 с.
2. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слепкань. – К. : Вища школа., 2005. – 239 с.
3. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2005. – 280 с.
4. Чельшкова М. Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов :учебн. пособ. / М. Б. Чельшкова. – М. : Логос, 2002. – 432 с.
5. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. / В. В. Ягупов. – К. :Либідь, 2002. – 560 с.